

Dzisiaj kolejna podróż związana z Marią Konopnicką. Przenosimy się do Żarnowca, gdzie znajduje się Muzeum autorki „Roty”.

Dzieje Muzeum w Żarnowcu sięgają 1902 r., kiedy Maria Konopnicka (1842-1910) obchodziła swój jubileusz 25-lecia pracy pisarskiej. Poetka podróżująca od wielu lat po Europie, w listach do Elizy Orzeszkowej, marzyła o własnym miejscu na ziemi. Dlatego podjęto myśl zakupienia pisarce na dar narodowy małej posiadłości złożonej z kawałka ziemi i domu. Dar narodowy był najwyższym wyróżnieniem dla pisarza w czasach zaborów. W historii Polski tylko Henryka Sienkiewicza i Marię Konopnicką spotkał taki zaszczyt. Z pomocą Konopnickiej przyszły komitety jubileuszowe w Krakowie, Lwowie, Poznaniu i Warszawie, których zadaniem było wybranie odpowiedniego miejsca dla poetki oraz zbieranie datków na ten szlachetny cel. W związku z sankcjami ze strony władz zaboru pruskiego i rosyjskiego w stosunku do autorki Roty, szukano właściwego obiektu w Galicji, gdzie panowały łagodniejsze restrykcje. Na dar dla pisarki wybrano, spośród 36. miejscowości, pochodzący z XVIII w. dworek w Żarnowcu, który z parkiem zakupiony został od Jadwigi Biechońskiej. Konopnicka przyjechała do Żarnowca 8 września 1903 r. wraz z przyjaciółką, malarką Marią Dulębianką (1858-1919). W dworku spędzała wiosenno-letnie miesiące, prowadziła szeroką działalność pisarską, oświatową i społeczną. Konopnicka opuszcza Żarnowiec 15 września 1910 r. i udaje się do sanatorium „Kiselki” we Lwowie, w którym umiera 8 października. Pochowana została na Cmentarzu Łyczakowskim.

Po śmierci Marii Konopnickiej właścicielkami dworku i parku zostały córki poetki Zofia Mickiewiczowa (1866-1956) i Laura Pytlińska (1872-1935). Od 1943 r. dworek pozostał na łasce

losu, mieścił się w nim szpital wojskowy. W 1945 r. powraca do Żarnowca Zofia Mickiewiczowa i nawiązuje szerokie kontakty ze środowiskiem artystycznym (m.in. z Wandą Siemaszkową). Zofia w 1956 r., na kilka miesięcy przed śmiercią, ofiarowuje dworek i park narodowi polskiemu. Na podstawie aktu darowizny Mickiewiczowej oraz spadkobierców poetki, Ministerstwo Kultury i Sztuki w 1957 r. powołało do życia Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu. Otwarcia ekspozycji dokonano dopiero 15 września 1960 r. po przeprowadzeniu prac remontowych i konserwatorskich. W 1991 r. oddano do użytku – wybudowany na fundamentach dawnego spichlerza dworskiego – budynek „Lamusa”, w którym mieszczą się ekspozycje, bogata w zbiory biblioteka, działy merytoryczne, administracja Muzeum i magazyny zbiorów.

Biblioteka naukowa funkcjonuje w ramach Działu Literackiego i posiada piśmiennictwo specjalistyczne liczące ok. 25 000 jednostek (w tym książki, czasopisma i zbiory specjalne), które gromadzone jest od czasu powstania Muzeum w Żarnowcu w 1957 r. do chwili obecnej. Głównym kierunkiem gromadzenia jest literatura polska dotycząca epoki Pozytywizmu, a szczególnie edycje dzieł Marii Konopnickiej, naukowe i popularnonaukowe opracowania życia i twórczości poetki oraz przekłady jej utworów wydanych w kraju i za granicą. Najcenniejszą część księgozbioru stanowi kolekcja pierwodruków i najstarszych wydań dzieł Konopnickiej z XIX i XX wieku, które nie doczekały się wznowień za życia oraz po śmierci pisarki. Niektóre egzemplarze były własnością autorki Roty, a później jej córki Zofii Mickiewiczowej, która przekazała je w testamencie i stały się zaczątkiem muzealnej Biblioteki. Zbiory są systematycznie powiększane i uzupełniane z zakresu literaturoznawstwa, czasopiśmiennictwa i kultury literackiej, sztuki, historii, muzealnictwa oraz dyscyplin pokrewnych. Szczególne znaczenie ma kolekcjonowanie książek z dedykacjami znanych osób, a także wycinków prasowych dotyczących Marii Konopnickiej i działalności Muzeum. Gromadzone są również kompozycje muzyczne do utworów poetki oraz współczesne adaptacje utworów poetki na różnych nośnikach elektronicznych. W zbiorach są takie książki, które posiadają dużą wartość bibliofilską oraz mogą być przykładem sztuki edytorskiej i typograficznej z przełomu XIX i XX w.

Integralną częścią Muzeum jest zabytkowy park o powierzchni 3,5 ha, ponieważ razem z dworkiem w 1903 r. przekazany został w darze narodowym Marii Konopnickiej. Park w Żarnowcu powstał na początku XIX w. początkowo o charakterze dworskim, obecnie jako krajobrazowy, posiada dużo walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Przeprowadzone inwentaryzacje roślinności parkowej wykazały występowanie wielu gatunków drzew (ponad 40), krzewów (ok. 30) i roślin naczyniowych (ok. 170). Piękne położenie parku, bogata roślinność, wartościowe okazy starodrzewu oraz zasób nowych gatunków drzew sprawiają, że jest atrakcyjnym miejscem dla turystów (ok. 30 tys. zwiedzających rocznie). Większość drzew parkowych to starodrzew, który tworzą wyłącznie gatunki rodzime (dęby, lipy, graby, topole białe, kasztanowce). Najstarsze drzewa osiągają ponad 200 lat.